

Aan Provinciale Staten van de provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Datum: 1 april 2010
Briefnummer: 10007
Betreft: Zienswijze tegen schetsontwerp inrichting Groot Mijdrecht
Noord-oost

Geachte Statenleden van de provincie Utrecht,

Op 10 maart jl. heb ik van uw gedeputeerde de heer drs. W.M. de Jong het Schetsontwerp voor Groot Mijdrecht Noord-oost (februari 2010) ontvangen. Vooruitlopend op uw besluitvorming op 26 april a.s. daarover wil ik u graag mijn zienswijze kenbaar maken. In mijn zienswijze toets ik het schetsontwerp onder meer aan het Convenant De Venen, financiën, milieueffecten en duurzaamheid.

Convenant De Venen 1998

Het Convenant De Venen is op 17 februari 1998 door 27 partijen ondertekend, waaronder de provincie Utrecht, het ministerie van VROM, de gemeente De Ronde Venen, het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, de Gewestelijke Land- en Tuinbouworganisatie en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten.

Het Convenant is een bestuursovereenkomst tussen alle betrokken partijen waarin zij hun intenties en afspraken voor het gebied De Venen bestuurlijk bevestigen en schriftelijk vastleggen. De polder Groot Mijdrecht Noord maakt deel uit van het gebied De Venen. De intenties en afspraken staan opgetekend in het Plan van Aanpak De Venen.

De kernafpraak in het Convenant is het integraal (tekst, kaarten en bijlagen en beantwoordingsnota) onderschrijven van het Plan van Aanpak. De overeenstemming die partijen hebben bereikt heeft betrekking op de toekomstige inrichting, de maatregelen die nodig zijn om te komen tot die inrichting en de communicatieaspecten.

Ik citeer artikel 2 van de toelichting op het Convenant:

“Via dit Convenant binden zij elkaar en zijn zij aan elkaar gebonden. Het betekent dat er geen nieuwe afspraken worden gemaakt dan die afspraken die partijen in het Plan van Aanpak al zijn overeengekomen en dat het Convenant niet meer maar zeker ook niet minder is dan een juridisch voertuig of zo men wil instrument om die afspraken bestuurlijk te bevestigen en herkenbaar in een apart document vast te leggen.”

Er kan derhalve geen misverstand zijn dat het Plan van Aanpak het kader is waaraan het schetsontwerp getoetst dient te worden.

Maatregelen en uitvoering

Het Convenant stelt helder dat de vrijwilligheid van verkoop van gronden het enige uitgangspunt is.

Ik citeer pagina 28 van het Plan van Aanpak:

“De instrumenten van het natuurbeleid gaan uit van vrijwilligheid. Een agrariër kan niet gedwongen worden tot een overeenkomst. Bij verkoop is sprake van een onderhandelingsproces. Onteigening hoort in het natuurbeleid uitdrukkelijk niet tot de mogelijkheden. Vrijwilligheid blijft het uitgangspunt, ook voor de toekomst.”

Ook het door uw gedeputeerde aangehaalde Herijkt Plan de Venen uit 2007 bevestigt het uitgangspunt van vrijwilligheid nogmaals.

Ik citeer pagina 21 van Herijkt Plan de Venen:

“Aankoop en ruil van grond maakt de gewenste ruimtelijke veranderingen mogelijk. Nu is in het hele gebied van het project De Venen al een aankooptitel van kracht. Dat betekent dat de overheid via de Dienst Landelijk Gebied grond kan aankopen. Dat zal altijd gebeuren op basis van vrijwilligheid bij de verkoper.”

Ik concludeer dan ook dat het inzetten van het instrument van onteigening in strijd is met het Convenant De Venen en Herijkt Plan de Venen.

Ik mag u hierbij verwijzen naar het standpunt van de gemeente De Ronde Venen. Deze heeft zich zoals bekend eind vorig jaar ter zake van onze polder teruggetrokken uit de samenwerking en overlegstructuren met uw College van Gedeputeerde Staten, nadat u het besluit van uw College om onze polder tot prioritair gebied te verklaren had goedgekeurd. Het loslaten van de afspraak dat verwerving op basis van vrijwilligheid plaatsvindt en het openen van de deur voor onteigening was voor de gemeente niet aanvaardbaar. Ik maak u erop attent dat de gemeente De Ronde Venen op basis van het Convenant De Venen bij uw provincie privaatrechtelijk kan afdwingen dat u zich houdt aan het Convenant en daarmee aan het uitgangspunt van vrijwilligheid. Het Convenant is een maatschappelijk en juridisch relevante overeenkomst.

Communicatie en draagvlak

Een hoofdlijn van Plan de Venen betreft de communicatie met het maatschappelijk veld tijdens de totstandkoming van de plannen en het (daarmee) creëren van draagvlak.

Ik citeer pagina 9 van het Plan van Aanpak respectievelijk artikel 3 van het Convenant De Venen:

“Het Plan van Aanpak onderkent dat er veel overleg nodig zal zijn om tot voorstellen te komen die op voldoende draagvlak kunnen rekenen. Oplossingen kunnen het beste worden ontworpen samen met het gebied zelf.”

“Partijen geven aan die uitvoering vorm vanuit een actieve houding en benadering, daarbij intensief communicerend met de streek en wel op een zodanig wijze dat het draagvlak voor het Plan van Aanpak De Venen verder wordt uitgebouwd en versterkt.”

Het schetsontwerp is echter tot stand gekomen zonder structurele en inhoudelijke communicatie met de bewoners, boeren en partijen in het maatschappelijk veld. Uit de door meer dan 80 personen ondertekende protestbrief van 22 maart jl. mag blijken dat het schetsontwerp geen draagvlak heeft bij de bewoners van de polder. Het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht heeft bij monde van dagelijks bestuurder de heer G. Korrel op maandag 22 maart jl. aangegeven "helemaal niet blij" te zijn met het schetsontwerp. De toegezegde financiële middelen zijn inmiddels teruggetrokken. Ook de gewestelijke land- en tuinbouworganisatie LTO en de Vereniging Leefbare Venen stemmen niet in met het schetsontwerp. Ik concludeer dan ook dat de wijze waarop het schetsontwerp tot stand is gekomen in strijd is met het Convenant De Venen. Het draagvlak voor toekomstige veranderingen in de leefomgeving van boeren en bewoners wordt met het goedkeuren van het schetsontwerp geschaad.

Overige strijdigheden van het schetsontwerp met het Plan van Aanpak

Het Plan van Aanpak stelt dat het gebied De Venen een sleutelfunctie krijgt op het terrein van natuurbehoud, natuurontwikkeling in combinatie met recreatiemogelijkheden en zich verder ontwikkelende landbouw. Er moet een samenhangend gebied komen voor natuur- en recreatieontwikkeling. Het Plan van Aanpak onderscheidt onder meer natuurkerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden. De natuurkerngebieden zijn (twee) bestaande natuurgebieden: de Nieuwkoopse plassen en de Vinkeveense plassen samen met de Botshol. Natuurontwikkelingsgebieden zijn nieuwe gebieden voor uitbreiding van natuurkerngebieden. Groot Mijdrecht Noord-oost wordt in het Plan van Aanpak aangeduid als een natuurontwikkelingsgebied

Het schetsontwerp voorziet in een af- en aaneengesloten laagveenmoeras dat eigenlijk 500 hectare groot moet zijn om goed te kunnen functioneren. In het Plan van Aanpak wordt dat niet voorzien. Functiekaart nummer 3 van het Plan van Aanpak toont de doorgaande wegen. Over de wegen wordt gezegd dat er voorzieningen nodig zijn om ervoor te zorgen dat de barrièrewerking van de infrastructuur voor flora en fauna geminimaliseerd wordt maar er wordt niet gesproken over het amoveren van wegen. (Pagina 26 en verder) Er wordt gesteld dat de barrièrewerking van infrastructuur en bebouwing in nieuwe situaties moet worden voorkomen (Planeis pagina 17) maar Groot Mijdrecht Noord-oost is geen nieuwe situatie maar een sinds lang bestaande situatie.

Het nieuwe natuurgebied in Groot Mijdrecht Noord-oost zal volgens het Plan van Aanpak ontstaan voor recreanten (Pagina 21). Volgens functiekaart 5 worden er in het gebied wandelpaden aangelegd. Het schetsontwerp sluit dit juist uit. Dit raakt de essentie van het Plan van Aanpak. Immers natuurbehoud, natuurontwikkeling in combinatie met recreatie zijn de sleutelstenen. En als de druk bevaren en bewoonde Vinkeveense Plassen als natuurkerngebied worden gezien, kan het natuurlijk niet zo zijn dat een natuurontwikkelingsgebied een hogere natuurwaarde krijgt dan een natuurkerngebied.

Op grond van het bovenstaande concludeer ik dat het schetsontwerp op wezenlijke onderdelen in strijd is met het Plan van Aanpak en daarmee met het Convenant De Venen.

Ik mag u hierbij wederom verwijzen naar het standpunt van de gemeente De Ronde Venen waarin zij stelt dat het vigerende bestemmingplan is geënt op het Plan van Aanpak en derhalve de in het Convenant gestelde doelen mogelijk maakt. En dat de gemeente derhalve geen nieuw bestemmingsplan zal opstellen. (Zie het bijgevoegde persbericht van 12 maart jl.) Hiermee handelt de gemeente overeenkomstig het Convenant en toont zich daarmee een betrouwbare partij naar haar contractspartijen en haar inwoners.

Ik heb u eerder erop gewezen dat de gemeente De Ronde Venen naleving van het Convenant privaatrechtelijk bij u kan afdwingen. Naar verwachting zullen de bewoners hun gemeente daar zeker op aanspreken.

Financiële onderbouwing

Het Statenvoorstel stelt dat de aanlegkosten van het grootschalig moeras € 67,5 miljoen bedragen. Daarvan moet voor een bedrag van € 31 miljoen dekking gezocht moet worden bij het Rijk na 2013. Dit is bijna 50% van de thans voorgelegde aanlegkosten. Met de bezuinigingsoperaties die het Rijk voor de komende jaren heeft aangekondigd - en waar brede maatschappelijke overeenstemming over bestaat - kan niet langer vertrouwd worden dat tekorten aangevuld gaan worden. Uw inrichtingsplan dient te zijner tijd voorzien te worden van een deugdelijke financiële onderbouwing. De huidige opgave met een ongedekt tekort van bijna 50% volstaat dan niet. Daarbij wil ik u niet onthouden dat eigen taxaties en berekeningen leiden tot het inzicht dat de aanlegkosten te laag zijn ingeschat en circa € 100 à € 110 miljoen zullen gaan bedragen.

Milieueffecten

Het rapport Schetsontwerp voor de toekomstige inrichting van Groot Mijdrecht Noord-oost (februari 2010) beschrijft de milieueffecten van het schetsontwerp. Er is sprake van een verhoging van de grondwaterstand in de ons omringende polders waarbij de grondwaterstijging in de aanliggende polder De Ronde Hoep (Provincie Noord-Holland) met 8 centimeter aanzienlijk is. (Pagina 7). De hoeveelheid kwel in het westelijk deel van de polder neemt toe. De zoutvracht die op de boezem wordt uitgemalen en daarmee tijdens droge perioden ecologische schade veroorzaakt, zal in eerste instantie toenemen (3%) en later hoogstens gelijk blijven. (Pagina 7) Dit is wrang omdat juist het lozen van de zoutvracht op de boezem in eerdere overheidsstudies als het belangrijkste knelpunt werd beschouwd. Het schetsontwerp lost dus niets op maar laat de situatie verslechteren. Hierbij verwijs ik nogmaals naar het gebrek aan steun van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht voor het schetsontwerp.

Ik concludeer dan ook dat het schetsontwerp geen hydrologische knelpunten oplost en negatieve milieueffecten veroorzaakt.

Duurzaamheid

De wijze van handhaven van woningen in uw schetsontwerp is te kwalificeren als niet-duurzaam. Door het nieuwe, hoge waterpeil krijgt elke woning een onderbemaling om het eigen erf droog te houden. Het creëren van diverse verschillende peilvakken binnen een klein gebied staat echter haaks op het huidige waterbeleid. En voor de bewoners ontstaat een risicovol en marginaal woonmilieu. Het schetsontwerp voorziet derhalve in een niet-duurzame inrichting van de polder. Nu reeds staat vast dat bij de uitvoering geen sprake zal zijn van een goede ruimtelijke ordening in de zin van de wet (WRO).

Alternatieven

Uw College van Gedeputeerde Staten kan in de komende milieueffect-rapportageprocedure niet volstaan met de opmerking uit het Statenvoorstel dat er geen alternatieven zijn voor de inrichting volgens het schetsontwerp. Ook niet onder verwijzing naar het rapport Randvoorwaarden voor optimaal moeras in de polder Groot Mijdrecht Noord-oost van Bureau Waardenburg BV (februari 2010). Het bureau heeft evenmin deugdelijk alternatievenonderzoek verricht hetgeen ook niet mogelijk was op basis van de doelstellingen die het bureau bij de opdracht heeft meegekregen.

Ik citeer pagina 28 van het rapport ter zake van het amoveren van de bebouwing en de wegen Proostdijerdsdarsweg en Botsholsewarweg:

"In de toelichtende bijlage bij het Statenvoorstel (6 juli 2009) wordt gesteld dat de doelen niet gehaald kunnen worden vanwege het verstorende effect dat ervan uit gaat. Bureau Waardenburg meent echter dat de beperkende factor vooral gelegen is in het hinderen van de robuustheidsdoelstelling van een aangesloten moeras van ongeveer 400 hectare."

Zoals eerder aangegeven is een aaneengesloten moeras van 400 hectare strijdig met het Plan van Aanpak en daarmee met het Convenant de Venen.

Het zal niet doenlijk zijn in de procedures staande te houden dat er geen alternatieve inrichting mogelijk is aangezien het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' uitvoering van Plan de Venen niet alleen integraal toelaat: het is er zelfs op gebaseerd. Bovendien heeft uw College van Gedeputeerde Staten het bestemmingsplan relatief recent op 9 mei 2006 goedgekeurd.

Ik concludeer dan ook dat er geen deugdelijk alternatievenonderzoek is verricht.

Conclusies

Op grond van het bovenstaande kom ik tot de volgende conclusies:

1. Het schetsontwerp is in strijd met het Plan van Aanpak op het gebied van maatregelen en uitvoering;
2. Het schetsontwerp is in strijd met het Plan van Aanpak op het gebied van communicatie en draagvlak;
3. Het schetsontwerp is in strijd met het Plan van Aanpak op het gebied van functietoedeling en ontwerp;
4. Daardoor is het schetsontwerp in strijd met het Convenant De Venen 1998. Naleving van het Convenant is privaatrechtelijk afdwingbaar.
5. Het schetsontwerp heeft geen deugdelijke financiële onderbouwing;
6. Het blijvende woonmilieu is niet-duurzaam waardoor er geen sprake is van goede ruimtelijke ordening volgens de wet WRO;
7. Het schetsontwerp lost geen hydrologische knelpunten op en heeft negatieve milieueffecten;
8. Er is geen deugdelijk alternatievenonderzoek verricht.

Ik verzoek u dan ook met klem het schetsontwerp niet goed te keuren.

Mag ik u in overweging meegeven uw gedeputeerde te verzoeken in het gebied met alle stakeholders leefbare natuur te ontwikkelen zoals dat bedoeld is en afgesproken is?

Met vriendelijke groet,



Ir. Pieter Palm

Deze brief is aangetekend verstuurd aan Provinciale Staten van Utrecht met kopieën per email aan alle Statenleden afzonderlijk, alsmede kopieën per email aan:
Het College van Gedeputeerde Staten van Utrecht, de heer drs. W.M. de Jong;
Mevrouw mr. drs. C. de Boer, concerndirectie provincie Utrecht;
Het College van Burgemeester en wethouders van De Ronde Venen, mevrouw I. Lambregts;
Fractievoorzitters van de Gemeenteraad van De Ronde Venen.

Deze brief bevat als bijlage het persbericht van de gemeente De Ronde Venen van 12 maart 2010

Bijlage

Persbericht gemeente De Ronde Venen van 12 maart 2010

"Gemeente ziet geen noodzaak voor nieuw bestemmingsplan voor Groot Mijdrecht Noord

De gemeente De Ronde Venen is teleurgesteld over het besluit dat Gedeputeerde Staten (GS) 9 maart hebben genomen over de toekomst van de polder Groot Mijdrecht Noord.

De gemeente is vooral teleurgesteld omdat het besluit opnieuw tot veel onrust onder de inwoners van de polder zal leiden. Het college van B en W is dan ook niet van plan in te gaan op het verzoek van de provincie een nieuw bestemmingsplan voor het gebied te maken. Ook omdat Plan de Venen reeds in het bestemmingsplan Buitengebied is vertaald en in 2005 door de gemeenteraad is vastgesteld en 2006 door de provincie goedgekeurd.

Nadat vorig jaar duidelijk was dat waterberging niet meer aan de orde is in Groot Mijdrecht Noord, heeft de provincie Utrecht besloten Plan de Venen ten uitvoer te brengen. In dit plan krijgt Groot Mijdrecht Noord een natuurbestemming en worden de hiervoor benodigde gronden op basis van vrijwilligheid verworven. De gemeente De Ronde Venen onderschrijft nog steeds Plan de Venen en de natuurdoelstellingen die daarin zijn verwoord. Ook werkt de gemeente als lid van de uitvoeringsorganisatie De Venen hard mee aan de realisatie van het plan op haar grondgebied. Concreet speelt dit in Marickenland, Groot Wilnis Vinkeveen en De Bovenlanden. Op dezelfde wijze wil de gemeente dit ook doen voor Groot Mijdrecht Noord. Echter, met het besluit van Gedeputeerde Staten, waarin zij aanstuurt op versnelde en gedwongen verhuizing van de bewoners, is duidelijk dat de provincie voor Groot Mijdrecht Noord afwijkt van Plan de Venen.

De provincie Utrecht heeft, ondanks de vastgelegde afspraken in Plan de Venen, vorig jaar besloten tot een andere koers. Het provinciebestuur heeft toen ingestemd met het voorstel om Groot Mijdrecht Noord tot prioritair gebied te verklaren. Dit betekent een eerste stap om de grond in de polder te gaan onteigenen en het loslaten van de afspraak dat aankoop van grond en opstallen gebeurt op basis van vrijwilligheid. Ondanks aandringen van De Ronde Venen om dit niet te doen, heeft de provincie toch besloten het principe van vrijwilligheid los te laten. Voor De Ronde Venen was dit vorig jaar aanleiding om de samenwerking met de provincie over dit onderwerp te beëindigen en zich terug te trekken uit ambtelijke en bestuurlijke overleggen.

Met het besluit van 9 maart volharden GS in de afwijkende koers voor Groot Mijdrecht Noord. Als gevolg van het besluit zou aanpassing van het bestemmingsplan noodzakelijk zijn, maar in het licht van bovenstaande, is het college niet van plan daaraan mee te werken. Vrijwilligheid en draagvlak zijn altijd de belangrijkste randvoorwaarden geweest die de gemeente heeft gesteld en die in juli vorig jaar nog eens door de gemeenteraad zijn bekrachtigd.

In het besluit van GS staat dat als De Ronde Venen niet zelf een bestemmingsplan opstelt, de provincie een inpassingsplan zal maken. Wat De Ronde Venen betreft is het maken van een nieuw bestemmingsplan niet nodig. Naar aanleiding van Plan de Venen is het bestemmingsplan reeds aangepast, het huidige bestemmingsplan maakt uitvoering van Plan de Venen mogelijk. Een plan dat een breed draagvlak geniet en dat door verschillende overheden, natuur- en milieuorganisaties en agrarische organisaties is ondertekend."